

29 11/101

NAMAZ

BİRİNCİ BÖLÜM

Yazan: («Hak Yolu nda» yayınları)

Çeviren: İsmail Bendi derya

TLF: 822244-822374-821159

Bismillahirrahmanirrahim.

Allah-u Ekber...

Namazı tekbirle başlatıyoruz. Namazın başlangıcı olan tekbinin insan için yapıcı olan sesi, namaz kılanın ruhunu öylesine yüceliklere ulaştırmaktadır ki onun karşısında her güç ve büyüklük, küçük ve acizdir. Gözleri hayretle açan, kulakları dolduran şey, istekler ve istenenler, eldekiler ve elde edilmek istenen şeyler, servetler ve yatırımlar, güçler ve üstünlükler, zulüm ve zorbalıklar, tağutlar ve süper güçler... Bütün bunlar mü'minin canında "Allah-u Ekber" sesinin çınlayışıyla anlamsız olurlar, değersiz olur, küçük düşerler; zayıf ve güçsüz oluverirler. Sadece bir şey, yüce yaratıcının ölümsüz varlığı kalır sahnede. Ve gerçekten de bu, ancak "O" nun layık olduğu bir şeydir. Var olan sadece "O" dur artık. "O" herşeyden daha yüce ve üstündür.

Allah-u Ekber!... Ve mü'min bu düşünceleri tekbir sesiyle sahneye getirir ve tekbirle namazı başlatır. Bu başlangıçla canını "O" nun ölümsüz varlığıyla bütünleştirir. Bu yüzdendir ki mü'min, hiçbir şeyden korkmaz. Bütün süper güçlerin desteğine rağmen tağutu korkutan şey budur işte. Tekbirin bu özelliğinden korkar ve kaçar o. Yumruğun tanka, tekbinin tağuta karşı zafer kazanmasının sırrı da budur işte...

NAMAZA OLAN İHTİYAÇ

"Şüphe yok ki ben öyle bir Allah'ım, yoktur ben-den başka tapacak, bana kulluk et ancak ve namaz kıl beni anmak için"(1).

Hayatın iniş çıkışları içinde, bela ve ızdırap keşme-keşi arasında insanoğlunun bir sığınağa ve onun ızdırap dolu gönlünü huzura kavuşturacak bir dayanağa ihtiyacı vardır. Bu dayanak da Allah'ı anmaktan başka bir şey olamaz.

Allah'ın, bizim kılacağımız namaza ihtiyacı yoktur, "O" nunla bağlantı kurabilmek için O'na ve namaza ihtiyacı olan bizleriz. Namaz, yorgun gönüllere teselli veren, gönülleri aydınlatan, cana berraklık kazandıran ve insanla tüm kainatın yaratıcısı arasında sürekli ilişkiyi sağlayan bir bağıdır. Zayıf ve sınırlı insanla sınırsız olan Allah arasındaki bu ilişki, sorunların çözümü ve hayatın iniş çıkışlarında kolaylık sağlama açısından insana güç kazandırır.

Namaz, yüreğin, kainatın yaratıcısına doğru yönelmesidir. Başboş ve şaşkın insan, huzur ve gönül rahatlığını, ancak Allah'a yönelmekle bulabilir. Namaz, Allah-la ilişki kurmanın en iyi yoludur. Çünkü niyet, tekbir, hamd ve okunan diğer sureler, rüku, secde, teşehhüd, selam... vs. bütün bunlar insanı Allah'a doğru yönelten özelliklere sahiptir. Hatta insanın vücudu bile bu ibadetle Allah için işe koyulur. Böylece mü'min gece gündüz bütün varlığıyla beş defa Allah'a doğru yönelir. Pusula, nasıl gemiyi denizin dalgaları arasında hedefe doğru götürür ve ona yön gösterirse, namaz da mü'minin nihai hedefe, yani "likaulah" a varmasına yardımcı olur, ona yön gösterir, onu sapmaktan korur.

Sekizinci önder İmam Ali İbn-i Musa (s.a.) değerli mektubunda namazın farz olmasının nedenini şöyle açıklamaktadır:

"Gece gündüz yüce Rabbi anmanın nedeni, kulun

rabhini ve yaratıcısını unutmaması ve ona isyan etmemesidir. Allah'ı anmak ve O'nun huzurunda namaza durmak insanı günahlardan ve çeşitli fesatlardan korur" (2).

Değerli İslâm Peygamberi (s.a.v.) şöyle buyurmuşlardır.

"Mü'min namaza durduğunda Allah Teâlâ, namaz boyunca ona lütfunu yağdırır. Namaz boyunca göğün rahmeti ona gölgesini düşürür. Dört bir yanını, göğün uç noktasına kadar melekler sarar. Allah'ın görevlendirdiği bir melek ona: "Ey namaz kılan! Eğer şu anda sana kimin baktığını ve kime ibadet ettiğini bir bilsen, olduğun yeri terketmez ve bütün dikkatini ona toplarsın." der" (3).

Başka bir rivayette şöyle buyurur:

"Namaz kılan kimse, Allah'ın yüceliğinin kendisini nasıl çepeçevre kuşattığını bir bilse alnını secdeden kaldırmazdı" (4).

İslâm peygamberi (s.a.v.) namaz hakkında kendisine soru soran birine şöyle buyurdu:

"Namaz dinin yollarındandır, Peygamberlerin yoludur; yüce yaratıcının hoşuna gider ve onun rızasını kazandırır. Namaz kılan için namaz; meleklerin dostluğuna hidayet ve imana, marifet ve nuruna, rızıkta bereket ve gönülde huzura yol açar, şeytanı rahatsız eder. Aynı zamanda kafirlere karşı bir silahtır ve duanın kabul edilmesine, diğer amellerin geçerli sayılmasına sebep olur. Mü'minin ahiret azığı, ölüm anında şefa'at edicisi, kabirde gönül yoldaşdır, yorgun vücudu onunla dinlenir, kabirde sorgu sual meleklerine karşı cevabıdır insanın. Allah kulunun namazı kıyamet gününde onun kurtarıcısıdır; şehresinin nuru, endamının yaraşır giysisidir, onunla cehennem arasında bir engeldir, onunla Allah (c.c.) arasında delildir, vücudunu ateşten kurtarır, sırttan geçişini sağlar; cennetin anahtarı, hurilerin nikah akçesi ve ebedi cennetin fiatıdır. Kul, namazla fevkalade mertebelere ulaşır. Çünkü namaz tesbihtir, "Lailaheillallah" ve

"Allah-u Ekber" deyiştir, "O"nu övüş ve kutsamadır, "O"nu anmak ve dua etmektir." (5).

Bilindiği gibi namaz, yüce Allah'ın huzurunda şükretmek ve O'nu övmektir, tüm varoluşlar ve alametlerin, tüm yaratıkların varlığının kendi varlığından kaynaklandığı "Allah"... Bize lütfettiği nimetler saymakla bitmez. Namaz, "O"nun sayısız nimetleri karşısında naçiz bir övgü ve şükürdür. Bu şükür ve şükrandan kaçmak, elbet-teki insana yakışmaz.

Dördüncü İmam Zeynel Abidin (s.a.) şöyle buyurmuşlardır:

"Atam; Allah'ın elçisi (s.a.v.) ibadet ve namaza çok önem verirdi, öyle ki fazla ayakta durduğu için ayakları şişerdi. Bu yüzden ona: Niçin kendinize bu kadar eziyet ediyorsunuz dediklerinde şu cevabı vermişlerdir; "Allah'a şükreden bir kul olmayayım mı?" (6).

Allah (c.c.), kulluğa ve Hamd-u senaya layıktır. Mü'minlerin emiri Hz. Ali (s.a.) dualarında şöyle buyururlardı "Allah'ım! Cehennem korkusu ve cennet aşkı için ibadet etmiyorum sana; seni ibadet etmeğe layık gördüğüm içindir ibadetim" (7).

NAMAZIN ÖNEMİ

Namaz, İslâm'da en önemli ve en zaruri farz ve görevlerdendir. Her bâliğ ve akil olana farz edilmiştir. Hatta savaş kargaşasında ve denizde çıkan fırtına anında bile bu görev önemini yitirmez, bu gibi durumlarda kısaltılarak, özel bir şekilde yerine getirilmelidir.

Namazın hayati önemi ve manevi etkileri öylesine çoktur ki, dinimizin değerli önderleri bu ibadeti "dinin sütunu" olarak adlandırmışlardır. "Her kimse namazını kasten terkederse dinini bozmuştur" (8).

İmam Sâdık (s.a.) den "Allah Teâlâ'ya yakın olmanın en iyi ve samimi yolu nedir?" diye sorulduğunda şu cevabı vermişlerdir: "Allah'ı tanıma dışında, namazdan üs-

tün birşey bilmiyorum" (9).

Yine İmam Sâdık (s.a.) den rivayet ederler:

"Hesap anı geldiğinde, herşeyden önce namazı değerlendirilir kulun, eğer namazı kabul edilirse diğer amelleri de kabul edilir, aksi takdirde diğer amelleri red-dedilecektir" (10).

İmam Bâkır (s.a.) ın huzurunda birisinden "harama bulaşıyor, farzları pek önemsemiyor, hatta namazı da terketmiş" diye sözedildiğinde imam, oturduğu yerden doğrularak "suphanallah!" buyurdular. "Farz olan namazı terk mi etti?! O terkettiği namaz Allah katında pek önemli bir düsturdur" (11)

İmam Sâdık (s.a.), vefatından önce yakınlarını yanına çağırarak şöyle buyurdu.

"Namazını hafife alan, bizim şefaatinizden mahrum kalacaktır" (12).

Namaz, Peygamber efendimiz Hz. Muhammed (s.a. v.) in peygamberliğini tebliğ ettiği (Bi'sat" günlerinde Allah (c.c.) tarafından farz edilen ilk İslâmi görevlerdendir. Peygamberimiz (s.a.v.), o zamanlar henüz 10 yaşında olan Emir-ül Mü'minin Ali (s.a.) ve fedakar eşi Hz. Hatice (s.a.v) ile birlikte kâbe'nin yanında namaz kılardı. (13)

Namaz, pek önemlidir. Nitekim Taif (14) halkı, İslâmı kabullenebilmeleri için Peygamber Efendimizden (s.a. v.) onların durumunu göz önünde bulundurmasını ve kendilerini namazdan muaf tutmasını istediklerinde Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuşlardır:

"Namaz... Namazı olmayan bir dinde hayır yoktur!" (15).

Kur'an-ı Kerim, namaz üzerinde önemle durur. On dört yerde " اَقِمُّوا " ve " اَقِمْنَ " (namazı terketmeden, devamlı-kıl ve böylece onu doğrult) buyruğuyla namazı tavsiye ve emretmiştir. Yine bir çok yerde

" يَقِمْوْنَ ", " يَقِمْوْا ", " اَقِمُّوْا ", " اَقِمِّمْ "

" **مُحِبِّينَ** " ifadelerini kullanarak namaz kılanları anmış ve onlardan övgüyle söz ederek kendilerini yüceltmıştır.

Başka ayetlerde de " **مُحِبِّينَ** " tabiri kullanılmış, (itaat edip alçak gönüllülükte bulunanları müjdele) buyurulmuştur. Bu ayetlerde; namazı devamlı kılma ve böylece onu anlam ve verim olarak doğrultmayı, itaat edip alçak gönüllülükte bulunanlara mahsus bir özellik olarak sıfatlandırmıştır (16). Ayrıca, namazı doğrultanları, alışverişlerinde asla zarar etmeyen, kesada uğramayan kimseler olarak tanıtmaktadır (17). Nitekim "mü'minler" den; namaz kılan, zekat veren ve ahirete inanan kimseler olarak sözeder (18).

NAMAZA ÖNEM VERMEYİ, DEĞERLİ İSLAM ÖNDERLERİNDEN ÖĞRENELİM

Zalim, Abbasi halifesi Me'mun, sekizinci İmam Ali b. Musa (s.a.) nın ilmi ve manevi alandaki yüceliğine gölge düşürmek amacıyla, konusu dini ve ilmi tartışmalar olan bir oturum tertipleyerek bu oturuma, tecrübeli bilim adamlarını, çeşitli din ve mezheplerin önde gelen simalarını ve İmam (s.a.) i de davet etti. Amacı, İmam'ı (s.a.) sözkonusu alimlerle karşı karşıya getirmek ve onu faka bastırmaktır. İmam (s.a.), oturuma katılır ve oraya davet edilip te gelen bütün alimlere, tek başına cevap vermeye başlar. Verdiği yerinde, mantıklı ve zeki cevaplarla tek tek hepsini ikna eder. Oturuma katılan alimler, hakkı yeniden tanıyarak İmam (s.a.) in ilmi alandaki üstünlüğünü kabul etmek zorunda kalırlar.

Bu önemli toplantıda İmam (s.a.), konuşma ve tartışmayı yarıda keserek Me'mun'a döner ve "namaz vaktidir" buyururlar. Bunun üzerine İmamla tartışmakta olan bilginlerden "Ümran" İmam'a: "ey eşsiz insan, cevabını yarıda bırakma zira yüreğim yumuşadı, senin

haklı olduğunu gördüm, kabule hazırım!" der. Bunun üzerine İmam "önce namazımızı kılalım, sonra kaldığımız yerden devam ederiz" buyurarak doğrulur, diğerleri de onunla birlikte ayağa kalkarlar (19).

İmam Sâdık (s.a.), Mufazzal b. Ömer adlı bir öğrencisine dört gün boyunca sabahtan öğleye kadar tevhid konusunda özel dersler vermedeydi. Hergün namaz vakti olduğunda dersi bitirir, namaza giderdi (20).

Mü'minlerin Emiri Ali (aleyhisselam) gece karanlığı ve savaş hengamesinin savaşçıları her türlü imkandan mahrum bıraktığı "Herrir" gecesinde bile gece namazını kılmış, o gece bütün savaşçılardan daha sıkı şekilde savaştığı halde bu ibadeti terketmemiştir.

Siffin savaşında Abdullah b. Abbas, o hengamede Emirü'l-Mü'minin'in güneşe baktığını gördü. İmama yaklaşıp ne yaptığını sordu, İmam "güneşe bakıyorum" buyurdular: "eğer vakit gelmişse namazımızı kılalım" Abdullah, hayretle "savaşın bu kızgın anında, kimin ki-me olduğunun belli olmadığı böyle bir hengamede namaz kılınabilir mi? Savaş namaz kılmamızı engelliyor ama!..." deyince İmam "Biz onlarla niçin savaşıyoruz sandın?" diye sordu ve ardından şöyle buyurdu. "Onlarla savaşımız namaz içindir!.." (21).

Aşura günü güneş, tam tepeye yükselmişti; Kerbelâ'nın kanlı destanlar yaratan yiğitleri kendilerinden yüzlerce kat daha kalabalık olan tağut ordusuna karşı tarihte eşi görülmemiş bir cesaret ve dirençle kahramanca çarpışıyor, karşı koyuyorlardı. Bir kısmı şehadet şerbetini içmiş, geriye kalanlar da özgürlük sembolü İmam Hüseyin (s.a.) in yanında var güçleriyle çarpışıyor; dört bir yandan akın akın saldıran Yezit oldularına karşı sevgili peygamberlerinin (s.a.v.) emanetini canla başla müdafaa ediyorlardı. İmamın yakın arkadaşlarından "Ebu Semame Seydavi" o eşsiz insana yaklaşıp şöyle dedi: "Canım sana feda olsun, düşman yaklaşamaz sana. Ancak, son öğle namazını senin imamlığında kıl-

dıktan sonra Allah'ın (c.c.) huzuruna varmak isterim..."

İmam (s.a.) başını kaldırıp güneşe baktıktan sonra "Namazı andın" buyurdular; "Allah (c.c.) namaz kılanlardan olmayı nasip etsin sana... Evet şimdi namaz vaktidir, düşmana haber verin, namaz kılmamız için bir müddet bizi rahat bıraksınlar".

Düşman, bu teklifi kabul etmedi. İmam, sağ kalan arkadaşlarıyla birilte namaz kılariken diğer grup ta onların önünde saf durmuş, düşmana karşı canlarını siper ediyorlardı. Birinci grup namazını bitirdikten sonra diğer grupla yer değiştirdi ve böylece onlar da namazlarını kıldılar (22).

* * *

Şimdi "Bunca önemli ve uğruna can verilen; insanların ruh yapısı üzerinde böylesine etkiler bırakan namaz, biz müslümanlarca nasıl algılanmaktadır, biz ona ne kadar önem veriyor, hangi ölçüde saygı gösteriyoruz?" sorularına cevap aramamız gerekir.

İran İslâm İnkılabından önce taâguti Pehlevi rejimi, sömürücülere hizmet edebilmek için millete ait herşeyi, yabancı patronlarının menfaatlerine sunmuştu. Bu rejim, düşmanların menfur emelleri karşısında güçlü bir sed olan İslâm kuralları ve din kanunlarını hiçe sayıyor, onları birer oyuncak haline getiriyordu. Dinin temel kurallarından olan namaza hiç bir önem verilmiyordu. Devlet daireleri ve diğer merkezlerde, namazdan başka herşey için özel vakit ayırmaları mümkündü ama namaza gelince iş değişiyordu...

Allah'ın yardımı ve "kanın kılıca galebe çalması" hükmü gereğince görkemli İslâm İnkılabı gerçekleşmiş bulunmaktadır. Ülke, her alanda yeniden yapıp onarılacak, gerekli İslâmi düzenlemeler hızla gerçekleşecektir. Müslüman milletimizin çoğunluğunun istek ve dileğiyle, İslâm'ın bekçileri olan din adamları ve sorumlu yüksek

mercilerin onaylarıyla milletimizin babası, Ümmetin rehberi olan Ayetullah-ul Uzma İmam Humeyni'nin rehberliğinde, İslâm'ın hayat veren ahkam ve kanunlarına gereken önem verilmiş olup özellikle; dinin direği olan namaz, toplumda layık olduğu önem ve değere kavuşmuş bulunmaktadır.

Yönetim, eğitim, askeri, idari...vs. tüm merkezi iş yerlerinde bu önemli İslâm farızasının icra edilebilmesi için vakit ayrılmış, mescitler hazırlanmıştır. Sınıf farkı gözetilmeksizin tüm müslümanlar, İslâmi bir yardımlaşma ve bütünleşme ruhuyla, namaz vakti geldiğinde işlerini bırakıp namazlarını kılabilmekte ve böylece yüce yaratıcılarıyla bağlantılarını aralıksız sürdürebilmektedirler.

Gerçekten de İslâm hükümleri pek tatlı ve hayat vericidir; insanın maddi ve manevi boyutlarını gözönünde tutarak ona birtakım görevler yöneltmiştir. Ne yazık ki müslüman milletler günümüze kadar gevşek davranmışlardı; İslâmi yaşayamamış, onu günlük yaşamlarında uygulayamamışlardır. Eğer bu yapılmış olsaydı şu mükemmel nizamdan pek çok faydalar sağlanacak, her alanda ilerleme kaydedilecekti şüphesiz... Sömürücüler ve yağmacılar, müslüman milletlerin manevi alanda düşünmesini daima engellemiş, onların sadece maddiyatla meşgul olmalarına çalışmışlardır. Maddi alanda bile müslümanların onları taklit ettiğini görmek, gerçekten çok üzücüdür. Sayısız müslüman gruplar, bu uygulama sonucu hem dünyalarından hem ahiretlerinden oldular, Dünya ve ahiretlerini, sömürünün hile ve tuzaklarında kaybettiler....

Müslümanların beyinlerini maddi ve şehvi arzularla öylesine doldurdular ki yüz yıllar boyunca İslâm toplumları, büyük bir ibadet olan namazın sayısız yarar ve sırlarından habersiz kaldılar, onun felsefesini bir türlü anlamadılar. Bütün bunlardan daha üzücü olan, düşmanın di-

rekt propagandalar ve dolaylı yollardan uygulamaya koyduğu zararlı eğitim metodları sonucu müslümanın, namazı kuru ve gereksiz bir ibadet olarak görmüş olmasıdır.

Yüz yıllardır hasretle beklenen İslâm inkılabı, taagütlerin binlerce yıllık geçmişini tarihin tozlu sayfalarına gömdü. O defter kapandı gitti böylece... Din düşmanlarının akla hayale gelmez hile ve sabotajları gün ışığına çıkarılmış, dini hayattan ayırmaya kalkışanlar rezil olmuşlardır. Bu inkılap İslâm öğretim ve Kur'an eğitiminin paha biçilmez hazineler olduğunu tüm dünyaya bir kez daha gösterdi. Yerli zorbalar ve yabancı patronların, müslüman millete ait olan bu değerli hazineden yararlanılmasına engel oldukları ve taagüti şartlar altında bunların tümünü yeryüzünden kaldırmaya çalıştıklarını bilmeyen kalmamıştır.

Batı emperyalistinin oyuncak haline getirmeye çalıştığı, doğu emperyalistinin, şahsiyetini yitirenlere "milletlerin afyonu" olarak tanıtip gösterdiği "DİN" in gücüyle müslüman İran ünmetinin nasıl şahlandığını ve "Allah-u Ekber!" haykırılarıyla zalimin sarayını nasıl alt-üst ettiğini bütün dünya gördü... Hiçbir silaha gerek kalmadan boş ellerle taagutu, tahtından alaşağı etmiş, emperyalistlerin hayretten donakalmış bakışları ve şaşkına uğrayan bilgisayarları karşısında çağın büyük destanını yaratmıştır!

Şimdi bütün müslümanlar uyanık olmalı, din ve onun temel kanunlarını zehirli propagandalarla önemsiz gösterme fırsatını tanımamalıyız düşmana. Din düşmanlarının bütün çabalarına rağmen, İslâm usul ve eğitim yöntemlerini değerlendirmeli ve kaybedilen haysiyetin, ancak ve ancak İslâm sayesinde tekrar elde edilebileceğini asla unutmamalıyız. Bireyler olarak bize düşen görev, namazı, bu ilahi farizayı yerine getirme konusunda özel bir itina göstermektir. Namazın geleneksek bir ibadet olmadığı, onun bireysel ve toplumsal yararının ve islah gücünün pek fazla olduğu bilinmelidir. Çünkü na-

maz vücudu canı ve düşünceyi çalıştırır; bu üç unsuru, insanın olgunlaşması ve mutlu olması için harekete geçirir. Namazı, düşünerek, ihlas ve gönül huzuruyla kılmaya çalışmalıyız. Değerli Peygamber Efendimiz (s.a.v.) Ebuzer'e şöyle buyurdular:

"Düşünerek kılınan iki rekatlık kısa bir namaz, bir gece boyunca dikkat etmeksizin kılınan namazlardan daha üstündür." (23).

İmam Sâdık (s.a.) tan rivayet ederler: "Namaza olduğunuz zaman alçak gönüllü ve mütevazi olunuz, namazı dikkatle kılınız. Nitekim yüce Rabbimiz, mü'minleri överken şöyle buyururlar: "Mü'minler namazlarında mütevazi ve alçak gönüllüdürler" (24).

Mü'minlerin Emiri Ali (s.a.) den rivayet ederler: "Hiç biriniz gevşeklikle ve mahmur bir halde namaza durmasın; çünkü Allah (c.c.) ın huzurunda durmaktadır. Allah kulunun namazdan alacağı fayda, biraz dikkat ve gönül huzuruna bağlıdır" (25). Yine Hz. Ali (s.a.) şöyle buyurur. "Namaz kılarken alçak gönüllü olmak gerekir. Çünkü aziz ve yüce Allah'ın katında mütevazi olanın duruş ve davranışları da mütevazileşir, beyhude bir şey yapmaz" (26).

Namazın belli özelliklerinden biri de insanı kötü ve çirkin amellerden uzak tutmasıdır. Kur'an-ı Kerim, bunu açık bir şekilde anlatmakta ve şöyle buyurmaktadır.

"Ve namaz kıl, şüphe yok ki namaz, çirkin ve kötü şeylerden alıkoyar insanı ve elbette Allah ı anmak, pek büyük bir şeydir" (27).

Bir rivayette şöyle bir olaydan söz edilir: Bir erkeğin, evli bir kadına gözü düşer. Kadın olayı kocasına açıkladığında kocası "ona, kırk gün benim imamlığımda namaz kılmasını ve eğer bunu yaparsa, kırkinci günün sonunda ona teslim olacağını söyle" der. Adam, bu teklifi kabul eder ve aralıksız camiye gitmeye başlar. Birkaç gün sonra kadına, pişman olduğunu ve tövbe ettiğini bildirip kendisini affetmesini ister. Kadının olayı anlattığında ko-

cası "namazın onu ıslah edeceğini biliyordum" der. Allah-u Teâlâ şöyle buyurmuştur.

"Namaz, çirkin ve kötü şeylerden alıkoyar insanı" (28).

Bazı dar görüşler bunu eleştirebilir ve "O hâlde niçin bazıları, namaz kıldıkları halde kötü şeyler yapmaktan vaz geçmiyorlar? Namaz kıldıkları halde bazıları nedenden hâlâ faiz yiyor, hırsızlık yapıyor, rüşvet alıyorlar?... vs." diyebilirler.

Cevap şudur: Bilinmesi gerekir ki fiziksel tedavilerin ve bu niyetle alınan ilaçların vücut üzerindeki etkileri irade ve niyete bağlı değildir. Örneğin vücuda falan vitamin veya ağrı kesici iğneler yapıldığında -uykuda veya uyanıkken, hastanın isteğiyle veya istemediği halde- hangi şekil ve durumlarda olursa olsun etkisini gösterir. Bir farklılık veya yan tesir yaratacak olursa bu, çok az miktarda olacaktır. Oysa düşüncevi ve psikolojik hastalıkları tedavi edecek olan namaz, tamamen insanın niyetine, irade, düşünce yapısı ve davranışlarına bağlıdır. Namaz kılının göstereceği dikkat ve özenin, namazın etkisi üzerinde çok önemli bir rolü vardır. Nitekim Peygamberimiz (s.a.v.), dikkat ve gönül huzuruyla kılınan iki rekat namazın, dikkatsizce ve önem vermeyen bir gece boyunca kılınacak namazlardan daha üstün ve yararlı olduğunu belirtmişlerdir. Faiz yiyenlerin, hırsızlık ve benzeri şeyler yapanların kıldıkları namaz, sadece eğilip kalkmaktan ibarettir. Eğilip kalkmak ise sadece fiziki bir iş olup, fevkalade yararlı ruhsal sonuçlar vermesi beklenmemelidir... Canı ve ruhu iyiden iyiye temizleyen ve insanı kötülüklerden uzaklaştıran namaz, kılındığı müddet boyunca canın ve gönlün Allah'a yöneldiği ve tamamen "O"na konsantre olduğu namazdır. Günde beş defa gece-gündüz Allah'la muhatap olan, O'nunla karşı karşıya gelen ve bu gerçeğin bilincinde olarak namazı kılıp O'na ibadet eden, rabbiyle böylesine yüzyüze gelen bir insanın kıldığı namazın, baştan sona kadar onun ruhuna ve tüm

benliğine hakim olmaması ve onu fevkalade müspet bir şekilde etkilememesi imkansızdır. Bu gerçeği kavrayan ve bu bilinci taşıyan bir insanın günlerce, aylarca ve hatta yıllarca bu muazzam ibadeti aralıksız yaptığı halde günün diğer saatlerinde kötülük ve günahlara bulaşması mümkün müdür?

Günah ve kötülüklere bulaşmış, bu huyundan vazgeçmeye niyetli olmayan ve günah işlemekte habire ısrar eden birinin gönül huzuru ve dikkatle namaz kıldığını göremezsiniz. Buna karşılık namaza sığınan, bütün benliğiyle ve yürekten Allah'la muhatap olan ve yaptığı hatalardan pişmanlık duyan birisinin tekrar günaha bulaştığını görmek mümkün değildir.

Namaz, ruhun gelişip olgunlaşması, düşüncenin genişleyip yücelmesi, kötü alışkanlık ve günahlardan kurtulabilmesi için insana öğretilen bir bilgi ve aralıksız verilen bir eğitimidir.

Namaz, bir çeşit sürekli konsantre olmadır Allah'a, mü'minin sürekli O'nunla ilişki kurmasını sağlayan bir bağıdır. Birkaç ruhsuz tekrarlamayla insanı günahattan alıkoyacak, onu bir daha kötülük yapmayan ve bu iradeden tamamen yoksun olan bir yaratık haline getirecek bir iksir de değildir asla!

Namaz, eğer dikkat ve gönül alçaklığıyla kılınacak olursa, insanın beğenilen erdemli işlere ilgi duymasını ve değer kazanmasını sağlayan bir çeşit ruh hazırlığı ve gönül aydınlığı kazandırır ona, kötülüklerden tam anlamıyla uzaklaşmasını sağlar. Namaz kılmayan birisi, bu hazırlığı öğrenemez, yapamaz, yürekten gelen bir istek ve samimi bir yönelişle günahattan uzaklaşamaz. Nitekim bu yönelişi gerçekleştiremeyeceği için de faziletli işler beceremez. Kaldı ki namazı terketmek, başlıbaşına büyük bir günah olup dinin yıkılışına ve sonsuz azaba sebep olur. Kur'an'da, bazı günahkarlardan "sizi cehenneme çeken ne idi?" diye sorulduğunda "bizler, namaz kılanlardan değildik" diye cevap verdikleri anlatılır (29).

Namaz, mü'minin takvasını sağlamlaştırır, doğru-
lukta ilerlemesini ve kurtuluşa ermesini sağlar. Aynı şe-
kilde günahkarın namaz kılmaması da; günahlarının
artmasına, giderek daha kötü ve zalim olmasına yol
açar, onu karanlıklara götürür, sonuçta cehenneme
gitmesi demektir bu.

Namazın önleyici özelliği, bir takım merhale ve dö-
nemlerden geçer. Bunlar da namaz kılanın iman ayarına,
gönül alçaklığına, tevazu ve gönül huzuruna bağlıdır.
İman, dikkat ve gönül huzuru ne kadar çok olursa, yara-
tacağı hayati etki de o kadar güçlü olur. Namaza çok
önem veren, ona yürekten bağlanan, bu ibadeti derin bir
iç huzuru ve tevazu ile yerine getiren sevgili Peygamber
Efendimiz ve İmamlar'ımızın, her çeşit çirkinlik ve gü-
nahlardan arınmış kimseler olduklarını biliyoruz. O yüce
insanlar sadece farz namazlara değil, müstehap namazlara
da çok önem verirlerdi. Yüce Allah (c.c.), müstehap bir
ibadet olan gece namazı ve gece ibadeti konusunda Pey-
gamber Efendimiz'e şöyle tavsiyede bulunmaktadır:

"Gecenin bir kısmında uyanıp namaz kıl. Umulur ki
rabbin seni, Makaam-ı Mahmud'a nail kılar" (30).

İslâm Peygamberi (s.a.v.) Ebuzer'e şöyle buyur-
muştur:

"Allah, namazı, benim gözümlün ışığı karar kılmış-
tır. Aç insan için yemek, susamış insan için su ne kadar
azizse namaz da benim için o kadar aziz edilmiştir. Aç
yediğinde; susamış su içtiğinde doyar; ben ise namaza
doyamıyorum" (31).

Namazın usul ve kuralları, insanın erdemlerinin mü-
kemmelleşmesinde ve kendisini düzeltmesinde önemli
rol oynar; bireysel ve toplumsal hayatta önemli etkiler
doğururlar. Namaz kılan birisi, gasbedilmiş yerde ve gas-
bedilmiş elbiseyle namaz kılmanın batıl olduğunu bilir.
Hatta boy veya namaz abdesti için kullandığı su, bu
suların kabı ve teyemmüm ettiği toprak bile temiz, helal

ve gasbedilmemiş -haksız yere ve zorla ele geçirilmemiş- olmalıdır. O halde namaz kılan birisi, diğerlerinin malına tecavüz etmekten, başkalarına ait mal veya hakları gasbetmekten çekinmek ve onlara saygı duymak zorundadır.

Namaz vakitlerine önem vermek, ayrıca, rüku'dan önce kıyam etmek, secdeden önce rüku'a varmak, tek-birle başlayıp selamla bitirmek... vb. gibi her biri namazın farzlarından olan şartları, sırasıyla ve zamanında yerine getirmek gerekir. Bu sıra ve düzenin bozulması halinde namaz da bozulur. Bunlar, namaz kılanın kendi yaşamını belirli bir disipline sokmasına, işlerinde düzenli olmasına yardımcı olabilirler.

Yüce Allah'ın karşısında alçak gönüllülük, dua ve "Hakk"ı tanıma olan namaz, insana hakkı tanıtır, onu mütevazi yapar, kibir, gurur, kıskançlık, bencillik ve diğer rezilliklerden korur onu. Dinimizin değerli liderleri şöyle buyurmuşlardır:

"Şirkin kötülüklerinden temizlenmek ve Allah'tan başkasına tapınılmaması için iman, kibirden sakınması için de namaz farzedilmiştir insana" (32).

Namaz kılan birisi, kıldığı namazın Allah indinde kabul edilmesi için diğer amellerini ve davranışlarını da düzeltmek zorundadır. Nitekim Emir-el Mü'minin Ali (s.a) "İnsanın bütün amelleri namazına bağlıdır" buyurmuşlardır (33).

NAMAZIN SİYASİ VE SOSYAL ETKİLERİ

Namaz, eğer cemaatle kılınırsa çok önemli toplumsal etkiler doğurur. Cemaat namazı, İslâm dininin görkemli ve anlamlı törenlerinden birisidir. İslâm dininin cemaat namazına verdiği önem, onun birlik ve beraberlik dini olduğunun apaçık bir göstergesidir. Safların sık tutulmasındaki hassasiyeti de yardımlaşma ve işbirliğini simgelemekte, bunun her alanda değer kazanmasına ta-

raftar olduğunu göstermektedir.

Cemaat namazı, sınıf ve ırk ayırımından doğan üstünlükleri ortadan kaldırır; hangi ırk ve hangi milletten olursa olsun tüm müslümanları bir safta omuz omuza getirir. Aynı zaman, mekan ve amaç bütünlüğü içinde bir arada olan müslümanlar, gönül birliğinin hakim olduğu belli bir ahenk vahdeti içerisinde hep birlikte toprağa baş koyup, birlikte kalkmaktadırlar ayağa... Cemaat namazı, toplum bireylerinin kardeşçe anlaşabilmesi için en iyi vesile, müslümanların birbirlerinin sorun ve durumlarından haberdar olması için en iyi fırsattır. Özellikle Cuma namazı, düşman karşısında müslümanların saflarını sıklaştıran siyasi bir ibadettir. Bu namaz, ihtiva ettiği iki hütbeyle, namaz kılanları İslâm eğitim ve öğretim sistemiyle aşına kılmakta, takva, imanlarını korumaları, hayatın başlangıç ve sonunu düşünmeleri ve ahiret inancının dünya yaşantısına etki etmesini sağlamaktadır. Sosyal ve siyasi alanda toplum için sürekli bir bilgi kaynağı olan Cuma namazı, düşman karşısında birlik ve tek vücut olmanın en güzel tecellisi, zalimler ve İslâm muhaliflerine karşı verilen amansız mücadelede etkili ve ezici bir silahtır. İslâm İnkılabının uyanık ve akıllı önderi İmam Humeyni'nin, cuma cemaatinin gerçek etkisine dikkatleri çekerek bu namazın ve oluşturduğu cemaatin gerekliliği üzerinde nasıl durduğunu hepimiz biliyoruz.

"İslâm'ın toplumsal ve siyasi gücünün göstergesi olan Cuma namazı, en görkemli ve muhtevalı bir şekilde kılınmalıdır. Cuma namazının sıradan bir namaz olduğunu sanmayınız; azametli varlığıyla Cuma namazı, bizim kısa ömrümüz için sağlam bir dayanak ve İslâm İnkılabının gelişip ilerlemesi için önemli bir etkindir" (34).

NAMAZIN SAĞLIK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Namazda uyulması gereken temizlik kuralları her ne kadar -daha çok- manevi ve ruhsal amaçlar taşırsa da abdest, gusül, vücut ve elbisenin temizliği gibi namazın ön şartları dikkate alındığında namaz kılan birisinin, kendi vücut sağlığında önemli rol oynayan bu dış temizliğe de önem vermek zorunda olduğu görülür. Nitekim bu konuda Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyuruyorlar:

"Evinin önünde nehir olan birisi nasıl günde beş defa o nehirde yıkanır ve böylece vücudunda kirden eser kalmazsa, günde beş defa namaz kılan bir insanın da ruhunda kötülük ve günahtan eser kalmaz, tüm günahlarından temizlenmiş olur" (35).

NAMAZ ÖZGÜR VE ÇALIŞKAN İNSANLAR MEYDANA GETİRİR

Günde beş defa Allah'ın huzurunda namaza duran, O'ndan başka herşeye sırt çeviren ve yüzünü dosdoğru Ka'be ye, İslâm'ın kıyam merkezi ve "tektanrıci"liğin odak noktasına çeviren ve "Hak" tan başka herşeyden kopmaya niyetlenen, bu niyetin ardından, eşsiz mabuduna ilk sözü tekbir olan... "Allah-ı Ekber! "Yüce Allah, tüm vasıflardan; herşeyden ve herkesden daha üstün ve daha büyüktür" diyen... Ve tektanrıcuların bu doğru itirafını günde enaz beş defa -namaza başlarken- tekrarlayan ve günde on defa "Hamd" suresini okuyarak rabbine ibadet eden birisinin düşünce ve varlığında, başkalarının çürük ve kukla güçlerinin ağırlık ve değer kazanması imkansızdır! Namazı böyle kılan birisi, insani amaçlar uğruna hiçbir güç ve engelden korkmaz, sadece Allah'ın adıyla başlatır işlerini ve her türlü şirk ve yağcılıktan kaçınır.

Evet, namaz -eğer alçak gönüllülükle ve tam kon-

santre olarak kılınırsa- yüksek insani ruhun oluşmasında önemli rol oynar. Bu; çalışkan ve gayretli bir ruhtur, özgür ve bağımsızdır. Allah ve O'nun emirlerinden başka hiçbir şeye boyun eğmez, sabırlı ve direçlidir. Olaylar karşısında dağ gibi durmasını bilir, sorunlar karşısında yiğitçe durur, yorulmak bilmez, yılgınlık kabul etmez. İslâm tarihinde böyle insanlar pek çoktur, saymakla bitmez, anmakla tükenmezler.

Her namazda okunan hamd suresi, İslâm'ın temel çizgilerinin fihristi ve Kur'an-ı Kerim'in seçkin düsturlarıdır:

Yüce Allah'ın (c.c.) mutlak tanrı olduğuna, her şeyi bilip kuşattığına, tüm iyi ve güzel işlerin O'ndan olduğuna inanmak.

Allah'ın rahmetinin tüm yaratılmışlara, özellikle, tek tanrıya tapan ve şirki reddeden biricik insana şamil olduğuna;

"Sırat-el Müstakiym" in gerekliliğinin kaçınılmaz ve bunda ayak diremenin, hiçbir şekilde sapmamanın gerekli olduğuna inanmak...

Bütün bunlar Kur'an'ın ilk sayfasında, Hamd suresi'nde geçer... Namaz kılan birisi her namaz kıldığında bunları yürekten tekrarlamakla görevlidir. Böylece bunlar, onun yaşam çizgisini oluşturur ve bütün hayatını bu ilkelere göre düzenler..

Şimdi bu yüce kurallara kısaca bir göz atalım.

Bismillahirrahmanirrahim: Bütün işlerin başında sadece esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adını anarak Kur'an'ın hükmü gereğince O'nun adını başka bir şeyin adıyla birleştirmekten O'na sığınır ve O'nu bundan münezzezh biliriz. Bir işe başlarken yardım istemek için O'ndan başkasını anmak ve çağırmak şirk olur.

Elhemdulillahi rabbel âlemin: Tüm şükür ve övgüler, sadece O'nun içindir, O'dur ancak ibadete ve tapınmaya layık... Tüm varlıkları yaratan O'dur, herkesi evrime tabi

tutar; tüm alemler ve yaratılan herşey O'nun tasarrufu altında olup O'nun yetiştirmesi sonucu olgunlaşmaya yüz tutar. O'nun yaptığı, iyilikten başka bir şey değildir, her iyi ve iyilik O'ndandır ve sonuçta herşey O'na varır.

Errahmanirrahim: O'nun rahmet ve sevgisi, herşeyi ve herkesi kaplamıştır. O'nun özel rahmeti, başta temiz kulları olmak üzere tüm insanlara şamildir.

Malik-i yevmiddiyn: Yüce Allah (c.c.) ceza gününün sahibidir, mutlak hakimiyet, daima O'nundur. O halde insan ölümle fani olmaz, yok olup gitmez ve Allah'tan başka hüküm sahibinin olmadığı o gün, Allah'ın adaleti karşısında yaptığı işlerin karşılığını görüp, bedelini alacaktır. Her namazda bu temel inancı tekrarlayan birisi sonunda günah işlemekten ve zulmetmekten çekinir, kirli işlerden kaçınır.

İyyake Ne'budu ve iyyake neste'iy: "Ancak sana tapar ve ancak senden yardım dileriz, çünkü sen, tüm güçlerin üstündesin." Yani kulluğumuz ve ibadetimiz sadece Allah içindir. O, hiç bir gücün kendisine karşı varlık göstermeyeceği yegane güçtür ve mutlak anlamda kendisinden yardım dilenebilecek tek güç, Allah'ın gücüdür. Allah yolunda olan her güç O'nunla ayaktadır, gücünü o'ndan alır, O'nda son bulur ve O'nun kudretinin cilvesidir.

İhdinessırat-el mustekıym: "Bizi doğru yola hidayet et." kıldığı her namazda Allah'tan kendisine doğru yola iletmesini isteyen kişi sağa veya sola sapmaz, doğruya ve batıya eğilim göstermekten kaçınır; aşırıya kaçmadan dosdoğru bir yön kazanır. Bu yönden sapmak, bu çizgiden çıkmak düşüş ve yok oluşturm.

Doğru yola ulaşmak, insan oğlunun en üstün dilegidir. Her gün defalarca Yüce Allah'tan bizi bu yola hidayet etmesini ve bu yoldan ayırmamasını dilemekteyiz. Herhangi bir akideye sahip birisinin rastgele ortaya çıkıp da doğru yolun, kendi gittiği yol ve güttüğü fikir oldu-

ğunu iddia etmesini önlemek için de "Sırat-el mustekıym" in özellikleri açıklanmıştır:

Sırât elleziyne en'emte aleyhim: "Nimetlendirdiğin kişilerin yoluna..."

Kur'an-ı Kerim diğer ayetlerde bizzat (Meryem Suresi: 57. ayet ve Nisa Suresi. 69. ayet) kendilerine nimet verilenlerin, peygamberler ve onlara uyan doğru ve vefalı insanlar olduğunu bildirmiştir. Demek oluyor ki Allah-tan bize göstermesini istediğimiz doğru yol, peygamberlerin ve onlara uyan doğru ve vefalı insanların yoludur. Bu, Allah'ın kendilerine nimetlerinden bahsettiği kimse-lerin izlediği yoldur.

Gayr-el Meğzubi aleyhim veledzalliyn: "Gazaba uğramışların yoluna da değil, sapıkların da..."

Namaz kılan birisi, peygamberlerin yolundan gitmeye, onları izlemeye çaba sarfeder, peygamberler ve Allah kanunlarına karşı isyan eden ve halkı "doğru yoldan" ayıran kimselerin yolundan değil, aldananların, sapanların yolundan değil!

İran İslâm İnkılabı'nın nihai zafere ulaşmanın eşiğinde olduğu bu hassas dönemde, namaz kılanlar, bu hidayete her zamankinden daha çok muhtaçtırlar. Bir yandan Allah'ın kanunlarına karşı olan dinsizler mahrum milletin menfaatlerini doğu ve batı emperyalistlerinin sömürüsüne sunmakta, diğer yandan, azmış ve sapıklığa uğramış bir takım aldanmışlar da kendi akıllarınca dine yakıştırdıkları bazı uygunsuz işleri "İslâm adına" icra ederek hakkı ezmekte, gençlerimizi kendi saflarına çekmeye çalışmaktadırlar. Bize düşen Kur'an ve namazın tanıtıp tavsiye ettiği bu doğru yolda ileriye doğru adım atmak, ilahi bir görev olan bu işi namaz aracılığıyla öğrenmek ve elimizden geldiğince bu yolda gayretli ve dikkatli olmaktır. Böylece nihai zafere, yani gerçek İslâmi adaletin hüküm sürdüğü bir ortama kavuşmamız mümkün olabilecektir! Peygamberler ve onların izinden giden "doğru-ların" yolundan başka tüm yolların, bizi ancak uçuruma

ve yok oluşa götüreceğini asla unutmamalı ve bu gerçeğe tam olarak inanmalıyız. Aksi takdirde sonuç, dünyada mutsuzluk ve haysiyetsizlik, ahirette de gazap demek olan bir düşünüş olacaktır.

Namaz kılan kişi Hamd suresini okuduktan sonra Kur'an'dan başka bir sure daha okumalı ve böylece Allah Kitabı'nın hükümlerinin unutulup terkedilmesine engel olmaya çalışmalıdır. Amaç, mutluluğun programı demek olan Kur'an'dan müslümanların uzak kalmasını ve ona "yabancılaşmasını" önlemektir.

Bunları okuduktan ve bu inancı şuurlu bir şekilde hissettikten sonra namaz kılan, yaratıcının yüceliği karşısında rüku'a varır:

Subhane Rabbiyel a'zimi ve bihamdih:

"Yüce rabbim münezzehdir (tüm noksan ve kötü sıfatlardan beridir) ve ben O'na hamd ve şükür ile meşgulüm."

Subhane Rabbiyel e'la ve bihamdih.

"Rabbim, herşeyden münezzeh ve herşeyden üstündür ve ben hamd ile meşgulüm."

Böylece rüku ve secde yüce rabbinin tertemiz ve eşsiz zâtını, her türlü ayıp ve noksan sıfatlardan tenzih eder ve O'nu tüm "yakışsızlıklardan" beri bilir... Rüku', tüm kudretleri kaplayan ve her gücün üstünde olan bir güce karşı insanın tevazu ve alçakgönüllüğünün göstergesidir. Secde, bu yüce ve eşsiz güç karşısında gösterilen tevazu ve alçakgönüllüğün son hadde varmış halidir. Bu nedenle, namaz kılan kişi, ibadet ve kulluk amacıyla toprağa baş koyar ve bunu sadece Allah'a karşı gösterilmesi gereken bir tevazu olarak addeder; Allah'tan başkasına secde etmeyi uygunsuz bulur. Secdede kendi varlığının Hakk'ın yüce varlığı içinde yoğrulduğunu gördüğünden, O'nu övmeye koyulur.

Bu özellikleriyle namaz durgunluğa ve uyuşukluğa neden olabilir mi?! Gerçekte din düşmanlarının anlamadıkları söylediklerinin tam tersine, ebedi ve ezeli yaratıcıyı

övmek, O'na hamd ve senâda bulunmak ve tüm yaratılmışların ancak O'nunla varlık bulduğu "Alemler yaratıcısı"nın yüceliği karşısında tevazu göstermek, Allah'a tapan bir insana öyle güç ve enerji verir ki mabudu olan Allah'tan başka hiçbirşeyden korkmaz, O'ndan başka kimseden çekinmez. Hakk'ın yolu olan hak yoldan başka bir yol izlemekten kaçınır, bu uğurda hiçbir engel onu durduramaz, ona mani olamaz, bu yolda onu harekete geçiren ve yolunu aydınlatan bir unsurdur; onu uyuşturan ve pısrıklığa iten değil!.. Takvayı korumak, rezalet ve çirkinliklerden uzak durmak, erdemler ve tertemiz huylar edinmek için bir vesiledir.

"Namaz, ruhları kötülük ve çirkin işler yapmaktan alıkoyar."

Dinimizin değerli öncüleri ve onların vefalı arkadaşları, namaz ve diğer ibadetlerin ışığı altında buluyorlardı mutluluğu, bu onların gönüllerine huzur vermekteydi. Hatta meselelerin zor koşulları altında bile gafflete düşmez ve bu zorluklar karşısında yapıcı bir ibadet olan namazdan destek alırlardı. Nitekim Kur'an-ı Kerim "Namaz ve oruçtan yardım dileyin" buyurmuştur.

Başta gençlerimiz olmak üzere tüm müslümanların, kainatın yaratıcısıyla sürekli bağlantı kurmak olan namazı, şartlar ne olursa olsun korumalarını ümit ve tavsiye ederiz. Yüreklerinde devamlı kalıcı bir huzur ve ihlasla namazlarını aksatmadan kılmalarını, bu huzuru daima koruyarak, dinimizin üzerine kurulu olduğu bu büyük ilahi nimetin nurlarından her geçen gün daha çok yararlanmaları en büyük dileğimizdir.

Şimdi asil, Allah'ın birliğine inanan tarihin meşhur put kırıcısı İBRAHİM (a.s.)'in diliyle dua edelim Yüce Yaradan'a ve bu tatlı ibadette bizleri başarılı kılması için yakaralım Rabbimize:

"Rabbim! Bana ve çocuklarıma namazı doğrultan kimse olmayı nasib et ve duamı kabul buyur!" Amin.

DİPNOTLAR

- 1- Taha Suresi: 14
- 2- Came-el Ehadis - Sy. 13, 13. hadis
- 3- Came-el Ehadis - C. 2, Sy. 5, 35. hadis
- 4- Came-el Ehadis - C. 2, Sy. 6, 40. hadis
- 5- Bahar-El Envâr - C. 82, Sy. 231, 56. hadis ve
Came-el Ehadis - Sy. 9, 72. hadis
- 6- Bu soru, Fetih Suresi'ndeki bir ayete işaret eder. Tam
açıklama için bk. Kehl-el Besr - Sy. 76
- 7- Urvet-ul Vuska - 21. fasıl
- 8- Bahar-el Envâr - C. 82, Sy. 203 - 209 ve
Vesail C. 3, Sy. 17
- 9- Came-el Ehadis, C. 2, 21. hadis
- 10- Aynı kitap Sy. 4, 21. hadis
- 11- Aynı kitap Sy. 25, 4. hadis
- 12- Aynı kitap C. 2, Sy. 25, 6. hadis
- 13- Esed-el Gabe, Cüz 3, Sy. 414
- 14- Mekke yakınlarında bir şehrin adı
- 15- İbn-i Hişam şiyeri, C. 3, Sy. 504
- 16- Hacc Suresi: 35. ayet
- 17- Fatır Suresi, 29. ayet
- 18- Naml Suresi, 3. ayet
- 19- Bahar, C. 10, Sy. 313
- 20- Bahar, C. 3, Sy. 59

Harrir gecesi: Siffin savaşının en kanlı gecesi. Bu gece iki ordu sabaha dek çarpışmışlardır.

- 21- Bahar, C. 83, Sy. 89
- 22- Bahar, C. 45, Sy. 21
- 23- Bahar, C. 84, Sy. 249
- 24- Came-el Ehadis, C. 2 Sy. 247
- 25- Bahar, C. 84, Sy. 239
- 26- Bahar, C. 4, Sy. 239
- 27 - Ankebut Suresi, 44. ayet
- 28- Came-el Ehadis, C. 2, Sy. 11, 77. hadis
- 29- Müddesir Suresi, 42. ayet
- 30- İsra Suresi, 79. ayet
- 31- Bahar, C. 82, Sy. 233
- 32- Nehc-ul Belaga, Vecizeler 244, Sy. 1187
- 33- Nehc-ul Belaga, 27. Mektup, Sy. 879
- 34- Ittılaat gazetesi, sy. 12 No: 15952 Perşembe 22 Şehrivar 1358
- 35- Vesâil, C. 3, Sy. 7
- 36- İbrahim Suresi, 40. ayet

NAMAZ (2)

İKİNCİ BÖLÜM

IRINCI BÖLÜM
(2) NAMA

Özet olarak:

NAMAZIN HÜKÜMLERİ

Bismillahirrahmanirrahim.

"Namaz, çekinen ve sakınan herkes için Allah'a yaklaşma vesilesidir." (1)

İmam Rıza (s.a.)

NAMAZI NASIL KILALIM?

İnsanın namaza olan ihtiyacına ve namazın yapıcı özelliklerine, geçtiğimiz bölümde kısaca işaret ederek namazın değeri, önemi ve faydaları hakkında biraz da olsa bilgi vermeye çalıştık. Namazın yararlı etkilerinin, ancak onun hüküm ve kurallarına uyulduğu takdirde gerçekleşebileceğini söylemiştik.

NAMAZDA GÖNÜL HUZURU

Namaz yüce Allah'la görüşme ve O'nunla -bir nevi- konuşmadır. Kâinatın yaratıcısı karşısında yer alan bir kişi; terbiyeli ve saygılı bir şekilde durmalı, kendini verecek gönül huzuruyla namazını kılmalı, gaflet ve gevşeklik

göstermemelidir.

İmam Sâdık (s.a.) şöyle buyururlar. "And olsun Allah'a, elli yıllık bir ömürden sonra bir insanın kıldığı onca namazdan tek bir rekâtı bile Allah'ın katında kabul edilmeyebilir; bundan daha zor ve daha dayanılmaz ne olabilir?! Vallahi komşularınız ve arkadaşlarınızdan bazıları sizin yanınızda namaz kılacak olsalar -onları beğenmez- kabul etmezsiniz; Allah (c.c.) "iyi"den başkasını kabul etmediğine göre "hafife alınan" birşeyi nasıl kabul eder?" (2)

Mü'minlerin emiri Ali Aleyhisselam, şöyle buyururlar. "Peygamber efendimiz (s.a.v), namazda sakalıyla oynayan birisini görüp şöyle buyurdular. "Eğer onun gönlünde tevazu ve alçak gönüllülük olsaydı bu, onun uzvu ve duruşuna da etki ederdi." (3)

Peygamberimizin (s.a.v.) bulunduğu camiye bir adam gelir ve namaza durur. Eksik ve süratli bir şekilde secdeye gidişi dikkat çeker. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz şöyle buyururlar. "Secdeye varacağı yerde, karga gibi yeri gagalıyor. Eğer bu adam -bu davranışını değiştirmeden- böyle ölecek olursa Muhammed'in dinine yabancı olarak gider." (4)

İmam Rıza (s.a.) şöyle buyurmuşlardır. "Namaz kılarlarken gevşeklik gösterme, uykulu olmaktan, oynamaktan ve acele etmekten çekin; sessizce, huzur ve vakarla kıl namazını. Aziz ve yüce rabbinin huzurunda alçak gönüllü ve mütevazi ol, tüm dikkatini O'na ver... Suçlu bir köle, sahibinin karşısında nasıl durursa sen de mevlâ'nın karşısında öyle dur... Ayaklarını muntazam tut ve dik dur, sağa sola dikkat etme; sanki O'nu görüyormuşçasına davran, Sen O'nu görmesen de o seni görmektedir." (5)

TAM VAKTİNDE KILMAYA ÖZEN GÖSTERİLMELİDİR

"Allah (c.c.) ın indinde namazdan daha sevgili bir

amel yoktur, dünya işleri, namazı tam vaktinde kılmak-
tan alıkoymasın sizi."(6)

"Şunu bil ki tüm işlerin namazına bağlıdır, nama-
zını zayi eden (bozan, yok eden), diğer işlerini daha da
zayi etmiştir. '(7) "Boş yere namazını tam vaktinde kıl-
mamazlık edip te erteleme, namazını daima tam vaktinde
kılmaya bak."(8)

İslâm dininin değerli ve masum önderleri namaz ve
onun önemi, kuralları ve usulleri hakkında pek çok şey-
ler söylemişlerdir. Bunlardan bir kısmını, geçen bölümde
belirttiğimizden, burada kısaca değinmekle yetiniyoruz.

Şimdi, namazı nasıl kılmak gerektiğine değinelim.
Bu kitapta esas amacımız okuyucuyu temel konularda
aydınlatmak olduğundan namazın kurallarına ve usulle-
rine özetle değinecek, teferruatlar için de, daha geniş
bilgi veren başka kitaplar tavsiye edeceğiz. Amacımız;
namazın temel kurallarından bazılarını okuyucunun ya-
rarına sunmak ve ihtilaflı konularda, herkesin kabul ede-
ceği ve herkes için yeterli ve geçerli olacak yollar öner-
mektir.

FARZ NAMAZLAR

- 1- Günlük namazlar
- 2- Ayât namazı
- 3-Kaza namazları
- 4- Tavaf namazı
- 5- Meyyit Namazı
- 6- Ücret, nezir, yemin ve ahd dolayısıyla kılınması
gereken namazlar.
- 7- Anne ve babanın kaza namazlarını kılmak (büyük
oğula farzdır). (9)

Günlük namazlar, 17 rek'at olup bunlardan iki re-
katı sabah namazıdır. Öyle namazı 4, ikindi 4, akşam 3,
yatsı ise 4 rekattır.

Gidişin dönüşün 8 fersah veya daha fazla olduğu se-

fer halinde (gidiş yolu 4 fersahtan az olmamalıdır) dört rekatlık namazlar, iki rekat olarak kılınır. Söz konusu sefer durumunda bazı alimlere göre dönüş yolu da dört fersahtan az olmamalıdır.

NAMAZIN BAŞLANGIÇ VE ŞARTLARI

Namaz kılının uyması ve yerine getirmesi gereken bazı kurallar vardır:

1- Taklid mercileri olan alimlerce risalelerde belirtilen bazı istisnai haller dışında, namaz kılının vücudu ve giysileri necis olmamalıdır.

2- Abdest almalı veya -gusül alması gerekiyorsa-gusletmelidir. (10)

3- Eğer erkekse, avret yerlerini örtmelidir. Namaz sırasında hiç olmazsa göbek ile diz arasını örtmeye gayret etmelidir. Eğer kadınsa bütün vücudunu örtmelidir. Sadece yüzünü, bileklere kadar ellerini ve ayakların üst kısmını örtmeyebilir. Yani vücudunun küçük bir kısmını veya saçının bir kısmını kasten açık bırakırsa namazı batıldır.

4- Giysileri helal ve mübah olmalıdır. Yani gasbedilmiş olmamalıdır; murdar parçalardan veya eti haram olan hayvanların deri ve sair organlarından alınmış olmamalıdır. Ayrıca, namaz kılan bir erkeğin giysisi ipekten veya altından olmamalıdır. (11)

5- Namaz kılan, kibleye dönük olmalıdır.

6- Namaz kıldığı yer, gasbedilmiş olmamalıdır. Hareketli ve kaygan olmamalıdır. Secdeye vardığı yerle durduğu yer arasında, dört parmak boyundan daha çok yükseklik farkı olmamalıdır.

7- Her namazı, kendi vaktinde kılmalıdır. Sabah namazı, tan yerinin ağarmaya başlamasından güneşin doğuşuna kadar, öğle namazı; şer'i olanların saptadığı öğle başlangıcından güneşin batışına 4 rek'atlık zaman kalıncaya, ikindi namazı; öğleden 4 rek'at geçtikten güneşin

batışına (12), akşam ve yatsı namazları da akşamın başlangıcından gece yarısına kadardır. (13)

NAMAZI TAM VAKTİNDE KILMANIN FAZİLETİ

Her ne kadar bir namaz, kendisi için belirlenmiş bir sürenin herhangi bir vaktinde kılınabilirse de namazı tam vaktinde, yani onun için tanınan sürenin ilk vaktinde kılmanın pekçok faziletleri vardır. Bu konuda dinimizin önderi tarafından pek çok rivayet vardır. Bunlardan bazıları şöyle.

İmam Sadık (s.a.) şöyle buyurmuşlardır. "Bir Müminin, namazını son ana kadar geciktirmek yerine tam vaktinde kılmayı tercih etmesi onun için çocuklarından ve mülkünden daha iyidir" (14). Ve yine şöyle buyurmuşlardır: "Namazın ilk vaktinin son vaktine üstünlüğü, ahiretin dünyaya üstünlüğü gibidir" (15).

İmam Rıza (s.a.) te şöyle buyurmuşlardır. "Namaz vakti olduğunda namazını kıl, ne olacağını nereden bilebilirsin?" (16).

Şimdi, buraya kadar sözettiğimiz namazın başlangıcıyla ilgili hükümlerden bazılarını kısaca açıklayacağız. Bu konuda bütün teferruatları bilmek isteyenler taklit mercileri olan müctehidlerin risalelerine başvurabilirler.

T A H A R E T

Taharetten amaç, namaz kılan birisinin önceden abdest veya gusül alması yahutta teyemmüm etmesi gerektiğidir. Taharet sadece namazın şartlarından biri değil, aynı zamanda bir ibadet ve Allah'a yakınlık vesilesidir.

İmam Rıza (s.a.) şöyle buyurmuşlardır: "İbadetten önce abdest alınmasının nedeni, ibadet ve yakarıştan ön-

ce kulun, Allah'ın katına tertemiz olarak çıkması, O'na tabi olmasıdır. Abdest gevşetlik ve uykuyu giderir, gönlü ibadete hazırlar ve temizler." (17).

ABDEST NASIL ALINMALIDIR?

Abdest almak için aşağıdakileri sırasıyla yapmak gerekir:

1- Niyyet edilir: Allah'ın emrine itaat etmek için abdest alıyorum-kurbeten ilallah-''

2- Yüzü, yukarıdan aşağıya; alnın başlangıcından çenenin sonuna kadar yıkamak gerekir. Yıkanan alanın eni, orta parmakla baş parmağın arası kadar olmalıdır.

3- Sağ eli, dirseğin üstünden parmak uçlarına kadar yukarıdan aşağıya doğru yıkanır.

4- Aynı şekilde sol el de yıkanır.

5- Başın ön kısmı, sağ elin ıslaklığıyla mesh edilir.

6- Sağ ayak, parmak uçlarından yukarıya doğru ihtiyaten mefsala kadar- sağ elle mesh edilir.

7- Sol ayak da aynı şekilde fakat sol elin ıslaklığıyla mesh edilir (18).

8- Bütün bunları sırasıyla yapmak gerekir. Yani önce yüz sonra sağ ve sol kollar yıkanır. Ardından önce baş, sonra sağ ve sonra da sol ayak meshedilir.

9- Bu işler ardarda ve yıkanan yahut meshedilen uzuvların kurumasına neden olacak kadar ara verilmeksizin yapılmalıdır.

Abdestten önce yapılması müstehab olan çok yararlı şeyler de vardır. Bileklere kadar ellerin yıkanması, gargara yapılması, (3 defa) dişlerin fırçalanması ve üç defa buruna su çekmek suretiyle burnun temizlenmesi gibi.

GUSÜL NASIL ALINIR?

1- Niyet

2- Baş yüz ve boynun yıkanması

3- Omuzdan ayak parmaklarının ucuna kadar vücudun sağ tarafının yıkanması.

4- Aynı şekilde vücudun sol tarafının yıkanması gerekir.

Bu şekilde alınan guslün adı tertibi gusüldür. Çünkü bu gusülde birtakım işler tertiple (önem sırasına göre) yapılır.

Dikkat: Tertibi gusülde her bölge iyice yıkanmalı, yıkanmayan bir yerin kalmadığına iyice emin olunmalıdır. Bir bölgenin tamamen yıkandığına iyice emin olmak için onu yıkarken biraz da diğer bölgeden yıkamak daha iyidir. Örneğin sağ tarafı yıkarken bir miktarda sol taraftan yıkamak gerekir.

Nehir, deniz, havuz ve benzeri sulara bir defada tamamen dalmak suretiyle de gusül alınabilir. Bu tür gusletmeye, irtimesi gusül denir. İrtimesi gusülde vücudun tamamı bir anda suya daldırılmalıdır.

Çeşitli hal ve durumlar, gusül almayı gerektirebilir. Cünup olma, ölüye değme, yemin etme, kadınların hayız halleri... vb. durumlarda gusledilir. Bütün bu gusüller içinde sadece cenabet guslü, abdest almamayı gerektirir -ki bu konuda bütün fakihler muvafıktırlar- Yani cenabet guslü almış olan birisi -guslünü bozacak bir şey yapmadıkça- namaz kılmak için ayrıca abdest almamalı ve guslüyle kılmalıdır namazını. Diğer gusüller hakkında alimlerin değişik fetvaları olduğundan taklit merciinin risalesine başvurmak gerekir.

TEYEMMÜM

Namaz kılmak için abdest almak isteyen birisinin su bulamaması, bulduğu suyun temiz olmaması, yahutta suyun veya kabının gasbedilmiş olması veya su kabının altın yahut gümüşten olması, su kullanmanın sağlığına zarar vermesi (örneğin vücuduna su değmemesi) gerekcek şekilde hasta veya yaralı olabilir. Eğer vücudun bir

kısmı yaralıysa yahut pansuman yapılmışsa ve diğer kısımları sağlamsa bu durumda cebire guslü ve abdesti almalıdır. (Bu konuda tam açıklama için taklit merciinizin risalesine başvurunuz) veya gusül yahut abdest alması halinde namazı kazaya kalacak kadar vaktin dar olması yahutta eldeki suyun içecek suyu olması ve abdest yahut gusül için kullanılması halinde kullananın yahut bir başkasının susuz kalacağı... vb. durumlarda gusül yahut abdest almak yerine, aşağıdaki sıraya göre teyemmüm edilmelidir:

- 1- Niyet edilir
- 2- İki elin içi -birlikte- temiz bir yere vurulur (toprak, çakıl, kum, kesek, taş ve pişmiş çamura -temiz olduğu takdirde- teyemmüm edilebilir. Fakat bütün bunlar içinde toprak daha çok tercih edilmelidir).
- 3- Her iki el, saçların bittiği yerden burnun ucuna kadar çekilir ve böylece alından burnun ucuna kadar olan yerler mesh edilmiş olur.
- 4- Sol elin içi, sağ elin arkasının tamamına çekilir (bilekten parmak uçlarına kadar).
- 5- Aynı şekilde sağ elin içi, bilekten parmak uçlarına kadar sol elin arkasının tamamına çekilir.

Bazı alimlere göre gusül yerine alınan teyemmümde ellerin içi tekrar yere vurulmalı ve yukarıda anlatıldığı şekilde ellerin arkası meshedilmelidir. Abdest yerine alınan teyemmümde de bu ikinci işlemin yapılmasının iyi olacağını söylemişlerdir.

ABDESTİ BOZAN ŞEYLER

- 1- İdrar çıkması
- 2- Dışkı çıkması
- 3- Makattan yellenme
- 4- Gözün göremeyeceği, kulağın duyamayacağı kadar uykuya varmak.
- 5- Delilik

- 6- Sarhoşluk
- 7- Baygınlık
- 8- Cünup olmak
- 9- Ölüye dokunmak (vücudun herhangi bir yerinin ölünün her hangi bir yerine dokunması)
- 10- Hayız, nifas ve istihaze hallerinde (hanımlarda görülen kanamalar).

EZAN VE İKAME

Ezan için iki durumdan sözedilebilir.

1)- Sabah, öğle ve akşamın ilk vaktinde namaz vak-tini duyurmak amacıyla okunması müstehap olan ezan. Bu ezan İslâm'ın büyük sloganlarından biri olup kendine has önemi vardır.

Cabir bir Abdullah'tan rivayet ederler. Peygamber efendimiz (s.a.v.) üç defa: "Allah'ım! müezzinleri affet!" buyurdular. Bunun üzerine. "Ey Allah'ın rasulü" dedim, "Biz, ezanın gerçekleşmesi için kılıçla savaştığımız hal-de neden müezzinler için böylesine dua ettiğiniz gibi bizim için de etmediniz?!" Bunun üzerine şöyle buyur-dular: "Ey Cabir! pek yakında öyle bir zaman gelip çata-caktır ki ezan okumayı, zayıf kimselerin uhdesine bra-kacaklardır. Onlar, müezzinlerin vücutları olup cehennem ateşinden kurtuluşa ermişlerdir -cehennem ateşi onları yakmayacaktır-" (19).

2)- Namazda okunan ezan. Her namazdan önce ezan ve ikame okunması müstehaptır. İkisini birden okumak istemeyen, her namazdan önce ikame okumalı, ezanı da hiç olmazsa sabah ve akşam namazlarından ön-ce okumalıdır.

Ezan şöyle okunur.

4 defa Allah-u Ekber (Allah vasıflandırılmayacak kadar, herşeyden büyüktür).

2 defa Eşhedu en lâ-ilâhe illallah (Tek ve eşsiz Allah'tan başkasına tapılmaya layık ilah olmadığına şe-

hadet ederim).

2 defa Eşhedu enne Muhammeden Rasulullah (Şehadet ederim ki Muhammed (s.a.v.) Allah'ın göndermiş olduğu peygamberdir).

2 defa Eşhedu enne Aliyyen Veliyullah (Şehadet ederim ki Hz. Ali (s.a.), Allah'ın tüm yaratılmışlar üzerine tayin ettiği velisi ve onların -Rasul-ü Ekrem'den (s.a.v) sonra- önderidir).

Bu cümle ezana ait bir cümle değildir, sadece teberük amacıyla söylenir. Hz. Ali'nin veliliğinin duyurulması ve Hz. Peygamber efendimizin emrine itaat etmiş olmanın ilanıdır. Peygamber efendimiz, Allah'ın emriyle Hz. Ali'yi ümmetin imamlığına ve kendisinden sonra hilafete atamış, O'nu mü'minlerin emiri ve halife olarak ilan etmiştir.

2 defa Hayye Alesselât (Namaza acele edin)

2 defa Hayye Alelfelah (Kurtuluşa acele edin)

2 defa Hayye alâ hayr-el amel (Hayırlı amele koşun).

2 defa Allah-u Ekber (Allah vasıflandırılmayacak kadar herşeyden üstündür).

2 defa Lâilâhe illallah (Tek ve eşsiz olan Allah'tan başka ibadete layık ilah yoktur).

İkame de ezan gibidir. Şu farkla ki başlangıçta sadece iki defa tekbir getirilir ve sonunda da "Lâilâhe illallah" ibaresi bir defa söylenir ve "Hayye elâ hayr-el amel" ibaresinden sonra iki defa "Kadkametisselat (Namaz edâ edildi)" cümlesi söylenir.

NAMAZIN KILINIŞI

Namaz kılacak kimse kıbleye doğru (20) döner, ezan ve ikame okuduktan sonra aşağıdaki sıraya uyarak namazını kılar:

1- Niyet eder. Örneğin "Sabah namazını kılıyorum kurbeten ilallah" der. (Niyetini dile getirmesi şart değil-

dir).

2- Niyet ettikten sonra "Allah-u Ekber" der. Namazın başlangıcı olan bu tekbire "Tekbiret-ül ihram" (iftitah tekbiri) denir. İftitah tekbirinin söyleneceği sırada ellerin kulak hizasına kadar kaldırılması müstehaptır.

3- Kıyam (ayakta durmak): Ayakta durmaya gücü yeten birisi iftitah tekbirini alırken, hamd suresi ve ikinci sure ve tesbihatı okurken ayakta durmalıdır.

4- Kıraat (okuma): Birinci ve ikinci rekatlarda hamd suresini (Kur'an'ın ilk suresi), sonra da Kur'an'dan herhangi bir sureyi (örneğin, Tevhid, Kadir suresi...vb.) tam olarak okumalıdır.

HAMD (FATİHA) SURESİ

Bismillahirrahmanirrahim: Rahman (dünyada mü'min ve kâfir) ve Rahim (ahirette ise yalnızca mü'mine merhamet eden) olan Allah'ın adıyla başlıyorum.

Elhamdulillahi rabb-el âlemin: Hamd, tüm yaratılmışları eğiten ve öğretene Allah'a mahsustur.

Errahmanerrahim. Öyle ki O; dünyada mü'min ve kâfir, ahirette ancak mü'mine merhamet eder.

Malik-i Yevmiddiyn: Din gününün (Kıyamet) tam yetkilisi ve sahibidir.

İyyake ne'budu ve iyyake nesteiyn: Yalnız sana ibadet eder, yalnız senden yardım dileriz.

İhdi nessırat-el mustekıym: Bizi, doğru yola hidayet et.

Sırat-elleziyne en'amte aleyhim: Kendilerine nimet verdiklerinin (peygamberler, vasileri ve onlara tabi olanlar) yoluna.

Ğayr-il mağzubi aleyhim: Gazap ettiklerinin

Velezdzallıyn: ve yolunu şaşırmışların yoluna değil.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, hamd suresini okuduktan sonra Kur'an'dan herhangi bir sure tercih edilmeli ve okunmalıdır. Ancak burada, namaz sırasında

diğer surelerden daha çok okunan tevhid suresini tercüme etmekle yetiniyoruz.

TEVHİD (İHLAS) SURESİ

Bismillahirrahmanirrahim.

Kul-hu- vellahu ehed: De ki: O Allah tektir.

Allah-u-ssamed. Herşey ve herkes O'na muhtaçtır, O'nun zevali yoktur, muhtaç değildir.

Lemyelid ve lemyuled. Doğurmamış ve doğmamıştır.

Ve lem yekun lehu kufuven ahed: Ve hiç bir kimse O'na eş olamaz, hiçbir kimse O'na denk değildir.

5- Rûku

Birinci ve ikinci rekatlarda hamd ve diğer sureyi okuduktan, üçüncü ve dördüncü rekatlarda da tesbihat-ı erbaa'yı okuduktan sonra rûku'a varmak gerekir. Yani avuçlarının içi dizlerine değecek kadar rûku amacıyla eğilmelidir. Eğildikten ve vücudu dahatladıktan sonra bir veya birkaç defa "Subhane rabbiyel azimi ve bihamdih" (Rabbim, her türlü kusur ve eksikliklerden münezzehtir ve ben O'na hamd etmekle meşgulüm) denilir. Yahutta üç defa "Subhanallah" (Allah, pak ve münezzehtir) denilir.

Vücut rahatlamadıkça ve sakinleşmedikçe zikre başlanmamalı, zikir bitmedikçe de rûku'dan doğrulmamalıdır. Zikir bittikten sonra doğrulmalı ve ayakta durmalıdır. Ayakta iken "Semi' Allah-u Limen Hamideh" (Allah, kendisine hamd edenin hamdini duyar) denilmesi müstahaptır. Bunu söyledikten sonra "Allah-u Ekber" denilir ve ardından secdeye varılır.

6- Rûku'dan sonra her rekatta iki defa secdeye varmak farzdır. Her secdede vücudun yedi organı (alın, dizler, avuç içleri ve ayak başparmaklarının ucu) yere değmeli ve alın yiyecek, giyecek ve madeni cinsten olmayan

şeylere konulmalıdır(21). Secde için en iyisi, topraktır. Çünkü secde, yüce yaratıcı karşısında alçak gönüllülük göstermenin son haddidir. Böyle bir amaç için de en uygunu, şüphe yok ki topraktır.

Namaz kılınan yerlerde genellikle halı, kilim ve benzeri şeyler serili olduğundan, şiiler her zaman yanlarında toprak veya toprak cinsinden bir şeyi bulundurabilmek amacıyla, adına namaz mührü denilen topraktan yapılmış küçük kalıplar taşır ve secdede onu kullanırlar. Bu amaçla kullanılabilecek en iyi toprak, gönle şahadet ve fedakarlık kokuları yayan, şehitlerin baştac ve özgürlerin önderi olan Ali oğlu Hüseyin -aleyhisselam- in türbesinin toprağıdır. Namazda secdeye giderken bu toprağı alını koymak pek faziletli ve anlamlıdır. (Maalesef bu büyük ve önemli gerçeğı bilmeyen bazı sünni kardeşlerimiz bizi eleştirmekte ve -Allah korusun- bu işi şirk olarak adlandırmaktadırlar! Oysa tevhid için hiç bir sakıncası olmadığı gibi öğretici ve eğitici bir ameldir de. Çünkü o büyük imamın türbesi, her uyanık müslüman için bir fedakarlık sembolü olup onun ve temiz arkadaşlarının Allah yolunda ve İslâm'ın ihyası amacıyla gösterdikleri eşsiz fedakarlığın canlı bir hatırasıdır. Kan ve şehadetin sancaktarı ve öncüsü olan Hüseyin -aleyhisselam- in toprağını mescit ve Allah'a ibadet edilen sair yerlerde bulundurduğumuzda, gerçekte o değerli insanın İslâmi amelini ve bu uğurda yarattığı kahramanlık destanını, yaptığımız ibadetle birlikte anmak suretiyle bu eşsiz harekete bir deyamlilik ve canlılık kazandırmaktayız.

Allah (c.c.) ın huzurunda Hz. Hüseyin (s.a.) in toprağına secde etmek, tevhide bekçilik etmektir. Zira o asil insan, Allah tevhidi yolunda kendi kanını su gibi serpmekten çekinmedi. Allah'ın huzurunda secdeye varırken Hüseyin (s.a.) gibi bir şehidin toprağına baş koymak, Allah yolunda ve İslâm uğrunda Hüseyin'cesine bir yiğitlikle canlarını vermekten çekinmeyen, bu uğunda ölmekten hiç mi hiç korkmayıp bunu bir aşk olarak kendine

maledenler için Hakk'ı yüceltip batılı ezmede ve batılla asla barışmamada en büyük teşvik ve övgü demektir. Hüseyin (s.a.) gibi bir şehidin soprağına secde etmek, şirkin karşı tarafıdır, tıpkı tevhide bekçilik etmek ve fedakarlıkların en emsalsiz örneğiyle tevhide sevmektir... Hüseyin (s.a.) in kanlı türbesinin toprağına secde ediş, şeref ve haysiyet sahibi her müslümanın, Allah yolunun şehitleriyle tanışmasını ve kendi yaşantısında şehidlerin yolunu takip etmek suretiyle İslâm bekçisi olmasını sağlar.

Şii okulu, Allah yolunda gösterilen fedakarlık ve yaratılan yiğitlik destanlarıyla bütünleşen dosdoğru İslâm okuludur. Şiiler taagutların önünde asla boyun eğmeyen seçkin önderleriyle öğünürler. Hüseyin -aleyhisselam- fedakarlık ve şehadet alanında bu okulun en-belirgin ve önde gelen örneğidir. Bu nedenledir ki Şii okulunda Hz. Hüseyin (s.a.) in türbesinin ziyaret edilmesi önemle tavsiye edilir ve namazda secde sırasında O'nun türbesinin toprağına başkoymanın pek fazileti vardır.

Namaz kılanın, her secdede en az bir defa "Subhane rabbi-yel A'lâ ve Bihamdih" (Yüce rabbim, her türlü kusur ve eksikliklerden münezzehtir ve ben ona hamdetmekteyim) veya üç defa "Subhanallah" demesi vaciptir.

Secde zikri tamamlandıktan sonra secdeden kalkılır ve oturulur. Oturduktan sonra tekbir getirilmesi, sonra da "esteğfurullahi rabbi ve etubuileyh" diyerek istiğfar edilmesi ve ardından tekrar tekbir getirilmesi müstahaptır. Bu yapıldıktan sonra tekrar secdeye gidilir, birinci secdede yapılanlar ikinci secdede aynen tekrarlanır, sonra oturulur. Oturulduktan sonra tekbir getirilmesi müstahaptır. Tekbir getirdikten sonra ikinci rekata başlamak için ayağa kalkılır. Ayağa kalkarken "Bihavillahi ve kuvvetihi ekumu ve ek'od" (Yüce Allah'ın gücü ve kudreti sayesinde kalkıyor ve oturuyorum) demek müstahaptır.

İkinci rekât da birinci rekât gibidir, sadece şu farkla ki sureyi okuduktan sonra "Allah-u Ekber" denir ve kunut okunur.

KUNUT

Kunut okumak için eller, yüz hizasına kadar kaldırılır, ellerin içi semaya doğru açılır ve dua okunur. Örneğin, aynı zamanda iyi bir dua olan şu ayet okunabilir:

"Rabbena atina fiddunya hasene ve fil ahireti hasene ve kina azabennar" (Rabbim! Dünyada ve ahirette bizlere iyilik ihsan et ve -cehennem- ateşinin azabından koru bizleri).

Kunut okunduktan sonra ikinci rekatın rükuu ve iki secdesi edâ edilip ardından teşehhüd okunur.

7- Teşehhüd: Sabah namazı gibi iki rekatlık namazlarda ikinci rekatın secdelerinden sonra bir defa teşehhüd okunması farzdır. Üç ve dört rekatlık namazlarda da namazın son rekatından sonra bir teşehhüd daha okunmalıdır. Teşehhüd okumak için oturulur ve aşağıdaki ibare okunur:

"Eşhedu en-lailaheillallah vehdehu lâ şerike leh ve eşhedu enne Muhammed'en abduhu ve rasuluhu Allahumme salli elâ Muhammedin ve al-i Muhammed" (Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet ederim, tektir ve ortağı yoktur ve şehadet ederim ki Muhammed (s.a.v) O'nun kulu ve elçisidir. Allah'ım Muhammed'e ve O'nun soyuna rahmet ve selam gönder).

8- Selam: İki rekatlık namazların ilk teşehhüdünden, üç ve dört rekatlık namazların ikinci teşehhüdünden sonra oturulmuş olarak aşağıdaki şekilde namazın selamı okunur:

"Esselamu aleyke eyyuhennebiyyu ve rahmetullahi ve berekatu. Esselamu aleyne ve a'la ibadullahissalihiyn. Esselamu aleykum ve rahmetullahi ve berekatu." (Selam olsun sana ey Allah'ın Nebisi, Allah'ın rahmet ve bereketleri senin üzerine olsun. Selam olsun bize ve Allah'ın liyakatli kullarına. Selam sizlere, Allah'ın rahmet ve bere-

ketleri sizin üzerinize olsun).

TESBİHAT-I ERBAA

Üçüncü ve dördüncü rekatlarda ya bir defa hamd suresi okunur, ya da ihtiyaten üç defa "Subhanallahi vel-hamdulillahi ve lailaheillallahu vellahu Ekber" (Hamd ve senâ, pak ve münezzeh olan Allah-u Teâlâ'ya mahsustur. Tek olan Allah'tan başka kulluğa layık ilah yoktur. O, vasıflandırılanların vasıflandırdığından daha yücedir).

Dikkat:

a)- Erkekler sabah, akşam ve yatsı namazlarının iki rekatlarında okunan hamd ve sureyi yüksek sesle okumalıdır.

b)- Erkekler ve kadınlar öğle ve ikinci namazlarında hamd ve sureyi sessizce okumalıdır. Sadece erkeklerin, hamd ve surenin besmelesini yüksek sesle okumaları müstahaptır.

c)- Erkekler ve kadınlar tesbihat-ı erbaa'yı veya üçüncü ve dördüncü rekatlarda okunan hamd suresini sessizce okumalıdır.

* * *

9- Namazın tüm kısım ve cüzleri sırasıyla ve aralarında anormal bir süre bırakılmayacak şekilde peşpeşe kılınmalıdır.

NAMAZI BOZAN ŞEYLER

1- Selamın cevabını vermek dışında kasten konuşmak (eğer birisi, doğru tarzda -alaylı veya benzeri olma- yacak bir şekilde- selam verirse namaz kılan, namazın neresinde olursa olsun kendisine verilen selama, en azından

aynı şekilde karşılık vermelidir. Örneğin selam veren kimse "Selamun aleykum" derse, namaz kılanın da aynı cümleyle cevap vermesi gerekir. Eğer namaz sırasında verilen bir selamın karşılığı verilmezse namaz batıl olmaz ancak günah işlenmiş olur).

2- İster elinde olarak, ister elinde olmayarak yüksek sesle gülmek.

3- Dünya işleri için isteyerek veya istemeyerek ağlamak, Ancak eğer Allah'ın gazabından korkulduğu yahutta O'nun rahmet ve sevgisinin cazibesinden dolayı şevke gelindiği için ağlanırsa bu, namazı bozmadığı gibi iyi amellerdendir de.

4- Yemek ve içmek

5- Elleri birbirine vurmak, sallanmak...vb. namazın kılınışı şekline ve ahengine ters düşen hareketler.

6- Abdesti bozan şeyler

7- Kibleden sapmak, Yani kibleye sırt çevirmek yahutta sağa ve sola doğru kibleden sapmak.

8- Bilerek ve kasten namazda elleri birbirinin üstüne koymak.

9- Hamd suresini okuduktan sonra bilerek ve ihtiyari olarak "amin" demek.

10- İki rekatlık ve üç rekatlık farz namazların rekatlarında ve dört rekatlık farz namazların birinci ve ikinci rekatlarında şüpheye düşmek (Bu konuda tam açıklama için taklit merciinizin risalesine başvurunuz).

11- Kasden veya farkında olmadan namazın rükünü eksik veya fazla yapmak.

12- Namazın diğer farzlarını (Rükun olmayan) kasden az veya çok yapmak.

13- Erkeklerde avret bölgesinin ve kadınlarda tüm vücudun örtülü olması gibi namazın şartlarından birinin yokluğu.

NAMAZIN RÜKUNLARI (Temel Farzları)

Namazın rükunları beştir. Bilerek veya bilmeyerek namaz rükunlarını yapmamak veya tekrarlamak, namazı bozar.

- 1- Niyet
- 2- İftitah tekbiri
- 3- İftitah tekbiri alındığı zaman ve rükua varmadan önce ayakta olmak (kıyam)
- 4- Rükü'
- 5- Secde.

Konunun sonuna doğru yaklaştığımız bu noktada, namaz meseleleri hakkında daha geniş bilgi sahibi olmak için taklit merci'leriniz olan müctehidlere müracaat etmenizi öneririz. Bay ve bayan müslüman kardeşlerimize, namazın sünnetlerine ve kurallarına uymada titizlik göstermelerini önemle hatırlatırız. Özellikle namazın farzlarına tam olarak uymak ve bu farzları eksiksiz bir şekilde yerine getirmek gerekir. Aksi takdirde namazınız eksik ve tamamlanmamış olacaktır. Allah göstermesin eğer böyle olursa gerçekte namaz hafife alınmış demektir. Oysa Allah'a inanan ve O'nunla bağlantı kurmaya değer veren bir müslüman, bu bağlantı ve ilişkiyi küçümsemeli, bu muazzam ilişkinin mahiyetini hafife almamalıdır.

İslâm dininin büyükleri ve masum önderlerin, namazın görünürdeki şartları, kural ve sünnetleri bir yana; namaza ne kadar değer verdiklerini, nasıl namaz kıldıklarını ve namaz kılariken nasıl bir halde olduklarını araştırmalı, bu konuda yeterince düşünmeli, elimizden geldiğince o eşsiz insanların izinden gitmeli ve böylece namaz kılmayı onlardan öğrenmeye çalışmalıyız.

Değerli Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmaktadırlar: "Herşeyin bir çehresi vardır, sizin dininizin çehresi de namazdır. Sakın sizden biri, kendi dininin çehresini çirkinleştirmesin."(22).

S O N

D İ P N O T L A R

- 1- Came-el Ehadis, C. 2, Sy. 6
- 2- Tel'is -el Sual, C. 3, Su. 11
- 3- Came-el Ehadis, C. 2, Sy. 253, 67. Hadis
- 4- Bihar-el Envar, C. 84, Sy. 234
- 5- Bihar-el Envar, C. 84, Sy. 204
- 6- Came-el Ehadis, C. 2, Sy. 23
- 7- Came-el Ehadis, C. 2, Sy. 18, 6. Hadis
- 8- Bihar-el Envar, C. 83, Sy. 21
- 9- Bazı alimlere göre annenin farz namazlarının kazasını büyük oğlunun kılması, ihtiyat olup farz değildir.
- 10- Eğer bu cenabet guslü ise, gusülden sonra abdest almamalı ve gusül abdestiyle kılmalıdır namazını. Ancak, cenabet guslünden başka bir gusül ise, namaz kılabilmek için ayrıca abdest almalıdır.
- 11- Erkeklerin halis ipekten elbise giymeleri ve yüzük, saat kolye... vb. altından yapılma takılar takınmaları her hal ve durumda haramdır. Ayrıca bu takılarla namaz kılacak olursa namazı da bozulur. Ancak kadın için bunun sakıncası yoktur, bu takılarla namaz da kılabilir.
- 12- Birçok taklit mercilerine göre ikinci namazının bitimi şer'i akşam vaktidir. Bazılarına göre de ikinci na-

mazının son vakti, güneşin batma (gurup) zamanıdır. Bu konuda taklit merciinizin risalesine müracaat ediniz.

13- Akşam namazının özel vakti, akşamın başlangıcından üç rekatlık bir zaman geçinceye kadardır. Yat-sınamazının özel vakti ise gece yarısına, dört rekatlık namaz kılacak kadar bir zamanın kaldığı süredir. Bilerek veya unutulma nedeniyle bu vakitlerde kılınmazsa edâ ve kaza niyeti yapmaksızın ta'n yeri ağarınca kadar kılınabilir. (Kasten vaktinde kılınmaması günahıdır.) Dikkat edilmesi gereken ayrı bir noktada, şer'i açıdan "gece yarısının" tanınmış vakti, Şer'i öğlen vaktinden 11 veya 15 dakika sonradır. Bu yarı vakit, akşamın başlangıcından sabah namazına kadardır. (14-15 ve 16) Came-el Ehadis, C. 2, Sy. 44 ve 45

17- Vesail-üş Şia, C. 1, Sy. 257

18- Başın ve sol ayağın sağ elle, sol ayağında sol elle meshedilmesi, ihtiyattır.

19- Came-el Ehadis, C. 2, Sy. 205

20- Müslümanların kiblesi Kâ'be olup, Allah'ın evidir; Mekke-i Muazzamada, Mescid-ül Haram'dadır. Hz. Halilurrahman Hz. İbrahim -Alehyisselam- tarafından inşa edilmiştir. Namaz sırasında tüm müslümanlar oraya doğru durmaktadırlar, Pusula ve benzeri araçlarla kibleyi sağlam bilmek mümkündür.

21- Kömür ve küle secde yapılması caiz değildir. Bazı alimlere göre alçı, kireç, çimento, mozaik, tuğla ve testi gibi pişirilmiş olan bazı maddelere secde edilmesi caiz değildir ve elden geldiğince bunlara secde edilmemelidir.

22- Came-el Ehadis, C. 2, Sy. 27